

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЧЕРНІГІВСЬКА ПОЛІТЕХНІКА»**

Навчально-науковий інститут права і соціальних технологій

ЮРИДИЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

ДЕОНТОЛОГІЧНІ ОСНОВИ ПРАВООХОРОННОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ

до самостійної роботи для підготовки здобувачів вищої освіти
освітнього ступеня «бакалавр»
за спеціальністю 262 «Правоохоронна діяльність»
освітньо-професійної програми «Правоохоронна діяльність»

Обговорено і рекомендовано
на засіданні кафедри
правоохоронної діяльності та
загальноправових дисциплін
Протокол № 7 від 05 червня 2024 р.

Чернігів 2024

Деонтологічні основи правоохоронної діяльності: методичні вказівки до самостійної роботи для підготовки здобувачів вищої освіти освітнього ступеня «бакалавр» за спеціальністю 262 «Правоохоронна діяльність» освітньо-професійної програми «Правоохоронна діяльність» / Укл.: Нітченко А. Г. Чернігів: НУ «Чернігівська політехніка», 2024. 32 с.

Укладачка:

НІТЧЕНКО АЛЛА ГРИГОРІВНА, канд. іст. наук, доцентка, кафедри правоохоронної діяльності та загальноправових дисциплін

Відповідальна за випуск: КОЗИНЕЦЬ ОЛЕНА ГАВРИЛІВНА, канд. іст. наук, доцентка, завідувачка кафедри правоохоронної діяльності та загальноправових дисциплін

Рецензент: СЕЛЕЦЬКИЙ ОЛЕКСІЙ ВІКТОРОВИЧ, к.ю.н., доцент, декан юридичного факультету ННІ права і соціальних технологій НУ «Чернігівська політехніка»

ЗМІСТ

ПЕРЕДМОВА	4
I. ОСНОВНІ ПОЛОЖЕННЯ ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ	7
1.1. Інформаційний обсяг навчальної дисципліни	7
1.2. Організація самостійної роботи здобувачів вищої освіти	10
1.3. Критерії оцінювання самостійної роботи здобувачів вищої освіти	11
II. ПИТАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОГО ОПРАЦЮВАННЯ	14
Тема 1. Деонтологічні основи правоохоронної діяльності	14
Тема 2. Правоохоронна діяльність як різновид соціальної діяльності	15
Тема 3. Національні та міжнародні деонтологічні стандарти правоохоронної діяльності	16
Тема 4. Професіограми працівників правоохоронних органів	18
Тема 5. Професійний обов'язок: поняття та зміст	21
Тема 6. Деонтологічні засади поліцейської діяльності щодо забезпечення прав і основоположних свобод людини і громадянина	22
Тема 7. Деонтологічні засади поліцейської діяльності щодо забезпечення гендерної рівності в діяльності поліції та інші виклики поліцейської діяльності	24
Тема 8. Психологічна, етична та естетична культура поліцейського	25
Тема 9. Комунікативна та політико-правова культура поліцейського	27
Тема 10. Соціальні конфлікти та професійна деформація поліцейського	28
III. ПЕРЕЛІК БАЗОВОЇ ЛІТЕРАТУРИ	31
IV. ПЕРЕЛІК БАЗОВИХ ІНФОРМАЦІЙНИХ РЕСУРСІВ	31
ДОДАТКИ	32
ДОДАТОК А	32

ПЕРЕДМОВА

Навчальна дисципліна «**Деонтологічні основи правоохоронної діяльності**» є обов'язковим компонентом ОП «**Правоохоронна діяльність**» з циклу загальної підготовки фахівців освітнього ступеня «бакалавр», галузі знань 26 - «Цивільна безпека», спеціальності 262 - «Правоохоронна діяльність», предметом вивчення якої є сукупність етичних норм, принципів та правил поведінки, які регулюють професійну діяльність правоохоронців.

Метою викладання навчальної дисципліни «Деонтологічні основи правоохоронної діяльності» є формування у здобувачів вищої освіти (ЗВО) розуміння основних принципів і норм професійної етики, які регулюють діяльність правоохоронних органів, а також розвиток навичок застосування цих принципів у практичній діяльності.

Основними завданнями вивчення дисципліни «Деонтологічні основи правоохоронної діяльності» є:

1. Ознайомлення здобувачів вищої освіти з теоретичними засадами деонтології правоохоронної діяльності: вивчення основних понять, принципів та теорій етики, які мають значення для правоохоронної діяльності.
2. Вивчення професійних етичних кодексів: ознайомлення з етичними кодексами, які регламентують поведінку працівників правоохоронних органів на національному та міжнародному рівнях.
3. Навчання методам аналізу та розв'язання моральних конфліктів, що можуть виникати в процесі правоохоронної діяльності.
4. Формування етичної свідомості: розвиток у ЗВО здатності усвідомлювати та оцінювати етичні аспекти своєї професійної діяльності.
5. Розвиток навичок етичного прийняття рішень: формування у ЗВО умінь приймати рішення в складних етичних ситуаціях, враховуючи моральні принципи та професійні стандарти.
6. Формування моральних якостей та чеснот: сприяння розвитку у таких якостей, як чесність, справедливість, відповідальність, повага до прав і свобод людини.
7. Розвиток професійної культури: навчання ЗВО принципам професійної культури та етичної поведінки, спрямованої на зміцнення довіри громадян до правоохоронних органів.
8. Забезпечення правової обізнаності: ознайомлення ЗВО з правовими нормами, що регулюють етичні аспекти правоохоронної діяльності, та навчання їх застосуванню на практиці.
9. Інтеграція етичних знань у практичну діяльність: забезпечення ЗВО знаннями та навичками, необхідними для ефективного застосування етичних принципів у їхній майбутній професійній діяльності.

Програма навчальної дисципліни включає наступні теми:

- Тема 1. Деонтологічні основи правоохоронної діяльності.
- Тема 2. Правоохоронна діяльність як різновид соціальної діяльності.
- Тема 3. Національні та міжнародні деонтологічні стандарти правоохоронної діяльності.
- Тема 4. Професіограми працівників правоохоронних органів.

Тема 5. Професійний обов'язок: поняття та зміст.

Тема 6. Деонтологічні засади поліцейської діяльності щодо забезпечення прав і основоположних свобод людини і громадянина.

Тема 7. Деонтологічні засади поліцейської діяльності щодо забезпечення гендерної рівності в діяльності поліції та інші виклики поліцейської діяльності.

Тема 8. Психологічна, етична та естетична культура поліцейського.

Тема 9. Комуникативна та політико-правова культура поліцейського.

Тема 10. Соціальні конфлікти та професійна деформація поліцейського.

За результатами вивчення навчальної дисципліни ЗВО набувають:

1) **загальні компетентності:**

- знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності (ЗК 2);

2) **спеціальні компетентності:**

- здатність професійно оперувати категоріально-понятійним апаратом права і правоохоронної діяльності (СК 3).

Під час вивчення дисципліни ЗВО мають досягти або вдосконалити наступні **результати навчання** (РН), передбачені освітньою програмою:

- розуміти історичний, економічний, технологічний і культурний контексти розвитку правоохоронної діяльності (РН 1);

- організовувати культурний діалог на рівні, необхідному для ефективної професійної діяльності (РН 2);

- розуміти принципи і мати навички етичної поведінки, соціально відповідальної та свідомої діяльності у сфері правоохоронної діяльності (РН 6);

- здійснювати пошук та аналіз новітньої інформації у сфері правоохоронної діяльності, мати навички саморозвитку та самоосвіти протягом життя, підвищення професійної майстерності, вивчення та використання передового досвіду у сфері правоохоронної діяльності (РН 14).

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми здобувачі вищої освіти повинні:

знати:

- поняття «деонтологія» та «деонтологія правоохоронної діяльності»;

- зміст основних документів міжнародного, національного законодавства, які закріплюють моральні засади здійснення правоохоронної діяльності;

- особливості деонтологічних основ діяльності представників органів, що здійснюють правоохоронну діяльність; зміст їхньої роботи, та вимоги, що висуваються до них;

- деонтологічні засади поліцейської діяльності щодо забезпечення прав і основоположних свобод людини і громадянина;

- деонтологічні засади поліцейської діяльності щодо забезпечення гендерної рівності в діяльності поліції;

- роль правоохоронців в організації соціального життя, здійсненні соціальної справедливості, охорони прав, громадської безпеки та порядку.

вміти:

- розуміти основні принципи професійної етики: визначати та застосовувати етичні норми у правоохоронній діяльності, оцінювати ситуації з точки зору професійної етики та приймати відповідні рішення;
- застосовувати знання про професійний обов'язок: розуміти значення професійного обов'язку та відповідальності, виконувати свої обов'язки з урахуванням етичних стандартів;
- будувати ефективні комунікації з громадянами, колегами, державними органами та іншими суб'єктами, враховувати етичні аспекти у взаємодії з різними групами.
- аналізувати та вирішувати етичні дилеми: виявляти етичні проблеми у професійній діяльності, пропонувати рішення для вирішення етичних конфліктів, обирати для себе єдине вірне, справедливе та обґрунтоване рішення, виходячи із аналізу певної ситуації, спираючись на норми законів та етичних кодексів, доводити власними діями високе призначення правоохоронців у суспільстві як представників гуманної професії та охоронців права;
- розвивати професійну культуру.

I. ОСНОВНІ ПОЛОЖЕННЯ ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

1.1. ІНФОРМАЦІЙНИЙ ОБСЯГ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Змістовий модуль 1. Деонтологія правоохоронної діяльності

Тема 1. Деонтологічні основи правоохоронної діяльності

Предмет деонтологічних основ правоохоронної діяльності. Належне та можливе. Історія деонтології: передумови виникнення, етапи розвитку. Значення деонтологічних норм для діяльності правоохоронців. Поведінка правоохоронця та діяльність правоохоронця.

Засоби і методи пізнання деонтології правоохоронної діяльності. Функції та принципи деонтології. Загальнометодологічна практика застосування загальнонаукових і спеціально-наукових методів пізнання деонтології. Зв'язок деонтології правоохоронної діяльності з юридичною деонтологією з іншими юридичними та суспільними дисциплінами. Структура дисципліни «Деонтологічні основи правоохоронної діяльності».

Тема 2. Правоохоронна діяльність як різновид соціальної діяльності

Поняття соціальної діяльності. Методологічні підходи до розуміння (вивчення) правоохоронної діяльності. Наукові підходи до розуміння правоохоронної діяльності. Правоохоронна діяльність як різновид соціальної діяльності.

Зміст правоохоронної діяльності. Основні риси, що характеризують правоохоронну діяльність. Основні завдання, види та напрями (функції) правоохоронної діяльності.

Види правоохоронної діяльності. Правоохоронна діяльність та професійна діяльність. Система правоохоронної діяльності, її структура та форми.

Мета правоохоронної та юридичної діяльності та їх роль у процесі становлення громадянського суспільства та правової держави в Україні. Правове та моральне регулювання правоохоронної діяльності. Соціальне регулювання правоохоронної діяльності. Місце норм права серед інших соціальних норм.

Тема 3. Національні та міжнародні деонтологічні стандарти правоохоронної діяльності

Закріплення стандартів професійної діяльності правоохоронця. Права людини, деонтологічні норми і професійна діяльність правоохоронця. Діяльність правоохоронця як вибір належної поведінки. Деонтологічні дилеми. Поняття міжнародних та національних стандартів професійної діяльності правоохоронців. Деонтологічні документи інших країн.

Деонтологічні кодекси у сфері охорони правопорядку. Етичний кодекс працівника поліції України. Кодекс поведінки посадових осіб з підтримання правопорядку. Закон про поліцію. Європейський етичний кодекс як базовий документ здійснення діяльності з охорони правопорядку в країнах – членах Ради

Європи. Деонтологічні вимоги щодо вразливих груп осіб. Деонтологічні норми щодо осіб, позбавлених волі. Мінімальні стандартні правила поведінки з ув'язненими. Деонтологічні норми щодо поведінки з неповнолітніми.

Змістовий модуль 2. Загальна характеристика та особливості професіограм працівників правоохоронних органів. Поняття професійного обов'язку

Тема 4. Професіограми працівників правоохоронних органів

Загальна характеристика та структура професіограм професій. Аспекти (види) юридичної діяльності: пошуковий (пізнавальний), комунікативний, посвідчуючий, організаційний, реконструктивний (конструктивний), соціальний аспекти.

Професіограми працівників правоохоронних органів. Якості, якими повинен володіти правоохоронець. Шляхи формування професійно-компетентного працівника правоохоронних органів.

Тема 5. Професійний обов'язок: поняття та зміст

Об'єктивна та суб'єктивна сторона професійного обов'язку. Взаємодія норм права і норм моралі у професійному обов'язку.

Функції та структура моралі. Мораль і правоохоронна діяльність. Відмінність професійного обов'язку від обов'язку, що має правовий характер.

Види професійного обов'язку: національний, суспільний, державний, юридичний, громадський, моральний, духовний, трудовий, професійний, службовий, функціональний, особистий (персональний) та ін.

Професійний обов'язок працівника правоохоронної сфери.

Змістовий модуль 3. Права людини та гендерна рівність в правоохоронній діяльності

Тема 6. Деонтологічні засади поліцейської діяльності щодо забезпечення прав і основоположних свобод людини і громадянина

Загальна характеристика концепції прав людини та їх роль в правоохоронній діяльності. Національний та міжнародний механізми захисту прав людини в контексті правоохоронної діяльності

Діяльність поліції і права людини під час забезпечення правопорядку, публічних зібрань, воєнного стану. Особливості застосування сили і вогнепальної зброї поліцейськими. Стандарти деонтологічного поведінки поліцейського при затриманні особи. Типові порушення прав та свобод людини і громадянина з боку правоохоронців та шляхи їхнього запобігання. Відповідальність поліцейського в його професійній діяльності.

Тема 7. Деонтологічні засади поліцейської діяльності щодо забезпечення гендерної рівності в діяльності поліції та інші виклики поліцейської діяльності

Гендерні стереотипи і упередження. Поняття «дискримінації». Пряма і непряма дискримінація. Ксенофобія. Расизм. Упередження. Толерантність.

Звички і традиції у мультикультурних суспільствах: виклики поліцейській діяльності. Етноцентризм. Культура і субкультура.

Змістовий модуль 4. Професійно – правова культура працівника правоохоронних органів

Тема 8. Психологічна, етична та естетична культура поліцейського

Поняття психіки й психічного складу особи: інтелект, почуття (емоції), воля. Психологічна культура поліцейського, її структура. Психологія спілкування і міжособових відносин.

Психологічна культура правоохоронця на різних рівнях його діяльності. Застосування психологічних знань в діяльності правоохоронця: мотивація, мова жестів, ділове спілкування, формування психологічного клімату в колективі.

Елементи культури особистості правоохоронця. Принципи професійної культури правоохоронця. Моральні норми, їх характеристика. Моральна свідомість. Фактори формування професійної етики правоохоронця. Невід'ємність моральної культури правоохоронця від професійної. Поняття «деформована моральність». Взаємодія норм права і норм моралі у професійному обов'язку.

Поняття естетичної культури правоохоронця. Манери поведінки правоохоронця. Службовий етикет та субординація правоохоронця. Вимоги до дизайну та ергономіки в установах. Естетична культура правоохоронця і оформлення робочого місця. Естетичні вимоги до оформлення документів. Поняття правової естетики і естетична культура правоохоронця. Етикет, манери, стиль поведінки. Культура спілкування. Зовнішній вигляд правоохоронця.

Тема 9. Комунікативна та політико-правова культура поліцейського

Комунікативна культура поліцейського. Особливості ефективної комунікації з різними категоріями осіб: громадянами, потерпілими, підозрюваними, іноземцями.

Правова культура правоохоронця: поняття та її види. Правова культура суспільства, професійної групи і особи. Безперервне навчання правоохоронця. Компетентність та досвід.

Політична культура правоохоронця: поняття, її види та зміст: принцип політичного плюралізму і формальна позапартійність співробітників правоохоронних органів. Механізм формування політичної культури правоохоронця. Конституційна заборона діяльності політичних партій в державних органах, установах, підприємствах, організаціях, виконавчих органах місцевого самоврядування, військових формуваннях тощо. Участь правоохоронця в об'єднаннях громадян.

Тема 10. Соціальні конфлікти та професійна деформація поліцейського

Соціальні конфлікти та їх прояв у сфері поліцейської діяльності. Конфлікти в службовій діяльності: види, структура і стилі їх вирішення: конкуренція, співробітництво, ухилення, пристосування, компроміс. Внутрішньо-особистісний конфлікт та шляхи його подолання.

Поняття професійної деформації поліцейського. Причини й умови професійної деформації поліцейського. Основні напрями профілактики та подолання професійної деформації поліцейського.

1.2. ОРГАНІЗАЦІЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Самостійна робота здобувача вищої освіти є основним засобом оволодіння навчальним матеріалом у час, вільний від обов'язкових аудиторних навчальних занять. Навчальний час, відведений для самостійної роботи здобувачів вищої освіти, регламентується робочим навчальним планом дисципліни.

За навчальним планом вивчення дисципліни відбувається за допомоги аудиторних занять – лекційних та практичних, а також позааудиторної – самостійної роботи здобувачів вищої освіти. Аудиторна самостійна робота з дисципліни виконується на навчальних заняттях під безпосереднім керівництвом викладача. Позааудиторна самостійна робота виконується здобувачами вищої освіти за переліком завдань розміщених у цих методичних вказівках, але без особистої участі викладача.

Самостійна робота здобувача вищої освіти забезпечується системою навчально-методичних засобів, передбачених для вивчення конкретної теми: підручниками, навчальними та методичними посібниками, платформою Moodle тощо.

Методичні вказівки для самостійної роботи містять завдання для самостійної роботи та передбачають можливість проведення самоконтролю з боку здобувача вищої освіти. Для самостійної роботи здобувачу рекомендується відповідна наукова та фахова періодична література.

Самостійна робота проводиться з метою:

- систематизації і закріплення здобутих теоретичних знань і практичних умінь;
- поглиблення і розширення теоретичних знань;
- формування вмінь використовувати нормативну, правову, довідкову і спеціальну літературу;
- розвитку пізнавальних можливостей і активності здобувачів вищої освіти: творчої ініціативи, самостійності, відповідальності й організованості;
- формування самостійності мислення, здатності до саморозвитку, самовдосконалення й самореалізації;
- розвитку дослідницьких умінь.

Графік виконання самостійної роботи доводиться до відома здобувачів вищої освіти на початку поточного семестру.

Навчальний матеріал передбачений для засвоєння студентом у процесі самостійної роботи, виноситься на підсумковий контроль поряд з навчальним матеріалом, який опрацьовувався при проведенні аудиторних занять.

1.3. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Загальними критеріями, за якими здійснюється оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти, є: глибина і міцність знань, рівень мислення, вміння систематизувати знання за окремими темами, вміння робити обґрунтовані висновки, володіння категорійним апаратом, навички і прийоми виконання практичних завдань, вміння знаходити необхідну інформацію, здійснювати її систематизацію та обробку, самореалізація на практичних заняттях, а також самостійність та своєчасність здачі виконаних індивідуальних та самостійних завдань викладачу, згідно з графіком навчального процесу.

Максимально можливий бал за конкретним завданням ставиться за умови відповідності виду індивідуальної та самостійної роботи або усної, письмової відповіді всім зазначеним критеріям. Відсутність тієї або іншої складової знижує кількість балів.

У процесі поточного контролю здійснюється перевірка засвоєння здобувачами вищої освіти програмного матеріалу, набуття ними вмінь та навичок щодо вирішення практичних ситуацій, здатності самостійного опрацювання окремих тем, публічного та письмового викладу конкретних питань дисципліни.

Виконання вибіркового виду самостійної роботи включає: презентацію аналітичного огляду наукових публікацій, реферату; виконання самостійної дослідної роботи (індивідуальної роботи); доповідь на студентській науковій конференції тощо.

Презентації – виступи перед аудиторією (дослідження у вигляді PowerPoint), що використовуються для представлення певних досягнень, результатів роботи групи, звіту про виконання індивідуальних завдань, надання експертної оцінки тощо. Презентації можуть бути як індивідуальними, так і колективними.

Аналітичний огляд наукових публікацій. Мета підбору та огляду наукових публікацій – дати аналітичний огляд літературних джерел (монографій, підручників, навчальних посібників, фахової літератури, законодавства тощо) за обраною тематикою. Готуючи огляд літературних джерел, здобувач вищої освіти: обирає питання і погоджує його з викладачем; систематизує різні погляди і підходи до вивчення досліджуваного питання (правові категорії, поняття і терміни, принципи, ознаки, класифікації тощо). Літературні джерела добираються самостійно. Аналітичний огляд готується на практичне заняття, на якому розглядається відповідна тема. Критеріями оцінки є кількість опрацьованих літературних джерел і якість систематизації матеріалу.

Індивідуальна дослідна робота – це письмова самостійна робота з дисципліни, яка демонструє поглиблене опрацювання відповідної теми.

Метою написання індивідуальної дослідної роботи є розширення кругозору здобувачів вищої освіти та поглиблення їх знань з предмета; розвиток основних практичних умінь наукової роботи (дослідницькі вміння, вміння знаходити спеціальну літературу і працювати з нею, скласти список використаних джерел і оформити опрацьований матеріал); формування наукових умінь; оволодіння стилем наукового мовлення та етикою наукового диспуту.

Доповідь – це усний виклад самостійно опрацьованої теми за навчальними посібниками, фаховою літературою та нормативними актами.

Метою наукової доповіді є формування у здобувачів вищої освіти вміння пов'язувати теорію з практикою, користуватися літературою, статистичними даними, популярно викладати складні питання, триматися перед аудиторією. Здобувачі вищої освіти можуть виступити із запитаннями, коментарями до доповіді та оцінити її.

Підготовка і презентація реферату. Реферат – поширений тип письмової самостійної роботи з дисципліни, який демонструє поглиблене опрацювання відповідної теми. У процесі підготовки реферату здобувач вищої освіти накопичує знання, вміння та навички роботи з різними інформаційними джерелами, готується до майбутніх курсових і дипломних робіт. Реферат є одним з основних типів індивідуальних завдань, який підводить їх до роботи підвищеної складності, з елементами науковості, що виконується під час навчання.

Презентація реферату проходить в аудиторії на практичному занятті, де розглядається дана тема, або може бути проведена індивідуально.

Критеріями оцінки змісту реферату є повнота висвітлення питання, зрозумілість, наявність власної думки.

Оцінювання виконання індивідуальних завдань (реферат, індивідуальна дослідна робота, доповідь) здійснюється на основі наступних критеріїв:

- 5 балів – матеріал викладений логічно і повно, результати дослідження мають практичну і теоретичну цінність, висновки аргументовані і обґрунтовані, письмова робота містить вступ, основну частину, висновки і список літератури, оформлення реферату відповідає вимогам;

- 4 бали – матеріал викладений логічно і повно, результати дослідження мають практичну і теоретичну цінність, висновки недостатньо аргументовані і обґрунтовані, письмова робота містить вступ, основну частину, висновки, проте список літератури є недостатнім, оформлення відповідає вимогам;

- 3 бали – матеріал викладений недостатньо повно, письмова робота не містить вступу, висновки не достатньо аргументовані, обґрунтовані та/або не стосуються усіх поставлених завдань, список літератури є недостатнім, оформлення не відповідає вимогам;

- 1-2 бали – викладений матеріал неповним, письмова робота не містить вступу, основна частина не є структурованою, висновки поверхневі або відсутні, список літератури є недостатнім, оформлення не відповідає вимогам.

Всі види самостійної та індивідуально-дослідної роботи здобувача вищої освіти проходять перевірку на плагіат. У разі виявлення ідентичних робіт, усі

вони не зараховуються, у т.ч. ті, які були вже захищені. Підставою є несамокостійний характер виконання роботи.

II. ПИТАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОГО ОПРАЦЮВАННЯ

ТЕМА 1. ДЕОНТОЛОГІЧНІ ОСНОВИ ПРАВООХОРОННОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Питання для самостійного опрацювання:

1. Предмет деонтологічних основ правоохоронної діяльності.
2. Поняття «належне» та «можливе»: сутність, різниця.
3. Значення деонтологічних норм для діяльності правоохоронців.
4. Поведінка правоохоронця та діяльність правоохоронця.
5. Загальнометодологічна практика застосування загальнонаукових і спеціально-наукових методів пізнання деонтології.
6. Структура дисципліни «Деонтологічні основи правоохоронної діяльності».

Ключові поняття:

деонтологія, етичні норми, методи пізнання, міждисциплінарний зв'язок, належне та можливе, принципи деонтології, професійний обов'язок, функції деонтології, юридична деонтологія.

Питання для самоконтролю:

1. Що таке деонтологія і як вона застосовується у правоохоронній діяльності?
2. Які основні принципи деонтології?
3. Що означає поняття “належне” у контексті деонтології?
4. Як розрізняються поняття “належне” та “можливе” у правоохоронній діяльності?
5. Яке значення мають деонтологічні норми для правоохоронців?
6. Як деонтологічні норми впливають на поведінку правоохоронців?
7. Які основні вимоги до поведінки правоохоронця?
8. Як деонтологічні принципи впливають на діяльність правоохоронця?
9. Як загальнонаукові методи застосовуються у пізнанні деонтології?
10. Які спеціально-наукові методи використовуються у дослідженні деонтології?
11. Яка структура дисципліни «Деонтологічні основи правоохоронної діяльності»?
12. Які основні теми охоплює ця дисципліна?

Рекомендована література:

Базова:

[1 – 9].

Допоміжна:

1. *Головко О. М.* Історико-правові погляд Джеремі Бентама. *Вісник ХНУ ім. В. Н. Каразіна*. Серія: Право. 2017. Вип. 3. С. 34–37.

2. *Грищенко В. Г.* Становлення та розвиток правоохоронної системи України: історико-правовий генезис. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*. Серія: Юриспруденція, 2017. № 25. С. 22–25.

ТЕМА 2. ПРАВООХОРОННА ДІЯЛЬНІСТЬ ЯК РІЗНОВИД СОЦІАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Питання для самостійного опрацювання:

1. Поняття соціальної діяльності.
2. Методологічні підходи до розуміння правоохоронної діяльності.
3. Наукові підходи до розуміння правоохоронної діяльності.
4. Правоохоронна діяльність та професійна діяльність.
5. Правове та моральне регулювання правоохоронної діяльності.
6. Соціальне регулювання правоохоронної діяльності.

Ключові поняття:

правоохоронна діяльність, соціальна діяльність, види правоохоронної діяльності, функції правоохоронної діяльності, громадянське суспільство, правова держава.

Питання для самоконтролю:

1. Що таке соціальна діяльність і які її основні характеристики?
2. Як соціальна діяльність впливає на суспільство?
3. Які основні методологічні підходи використовуються для вивчення правоохоронної діяльності?
4. Як ці підходи допомагають у розумінні правоохоронної діяльності?
5. Які наукові підходи існують для аналізу правоохоронної діяльності?
6. Як ці підходи впливають на розвиток правоохоронної науки?
7. У чому полягає різниця між правоохоронною та професійною діяльністю?
8. Як професійна підготовка впливає на якість правоохоронної діяльності?
9. Які правові норми регулюють правоохоронну діяльність?
10. Яка роль моральних норм у правоохоронній діяльності?
11. Як соціальні норми впливають на правоохоронну діяльність?
12. Яке місце займають норми права серед інших соціальних норм?

Рекомендована література:

Базова:

[1 – 9].

Допоміжна:

1. Пендюра М. М. Завдання поліцейської деонтології як міждисциплінарної юридичної науки в системі підготовки висококваліфікованих поліцейських. *Юридична освіта: осмислення, виклики та перспективи: зб. матеріалів круг. столу* (м. Київ, 26 берез. 2020 р.) / Редкол.: А.М. Завальний, Ю. В. Кривицький, Н.В. Лазнюк. Київ: НАВС, 2020 С. 83–87.

2. Табака Т. Сутність правоохоронної діяльності. *Актуальні проблеми правознавства*, 2024. № 1 (37). С. 257-261. URL: <https://appj.wunu.edu.ua/index.php/appj/article/view/1845/1897>

ТЕМА 3. НАЦІОНАЛЬНІ ТА МІЖНАРОДНІ ДЕОНТОЛОГІЧНІ СТАНДАРТИ ПРАВООХОРОННОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Питання для самостійного опрацювання:

1. Закріплення стандартів професійної діяльності правоохоронця в національному законодавстві.
2. Права людини, деонтологічні норми і професійна діяльність правоохоронця.
3. Діяльність правоохоронця як вибір належної поведінки.
4. Поняття міжнародних та національних стандартів професійної діяльності правоохоронців
5. Деонтологічні документи інших країн.
6. Етичний кодекс працівника поліції України.
7. Кодекс поведінки посадових осіб з підтримання правопорядку.
8. Європейський етичний кодекс як базовий документ здійснення діяльності з охорони правопорядку в країнах – членах Ради Європи.
9. Деонтологічні вимоги щодо вразливих груп осіб.
10. Деонтологічні норми щодо осіб, позбавлених волі.
11. Мінімальні стандартні правила поводження з ув'язненими.
12. Деонтологічні норми щодо поводження з неповнолітніми.

Ключові поняття:

правоохоронні органи, поліція, Національна поліція України. морально-етичні стандарти професійної діяльності правоохоронних органів, деонтологічні стандарти професійної діяльності поліції, міжнародні етичні стандарти професійної діяльності поліції, національні деонтологічні стандарти професійної діяльності поліції, поліцейська етика, поліцейська деонтологія, правила етичної поведінки поліцейського, деонтологічні акти (кодекси).

Питання для самоконтролю:

1. Які основні стандарти професійної діяльності правоохоронців закріплені в національному законодавстві?
2. Як міжнародні стандарти впливають на професійну діяльність правоохоронців?

3. Які права людини повинні бути дотримані в діяльності правоохоронців?
4. Як деонтологічні норми впливають на професійну діяльність правоохоронців?
5. Які етичні дилеми можуть виникати в діяльності правоохоронців?
6. Як правоохоронці повинні вирішувати деонтологічні дилеми?
7. Які основні міжнародні стандарти професійної діяльності правоохоронців?
8. Як національні стандарти співвідносяться з міжнародними?
9. Які деонтологічні кодекси існують в інших країнах?
10. Як ці кодекси впливають на діяльність правоохоронців?
11. Які основні положення Етичного кодексу працівника поліції України?
12. Як цей кодекс впливає на професійну діяльність правоохоронців?
13. Які основні положення Кодексу поведінки посадових осіб з підтримання правопорядку?
14. Як цей кодекс впливає на діяльність правоохоронців?
15. Які основні положення Європейського етичного кодексу?
16. Як цей кодекс впливає на діяльність правоохоронців в країнах – членах Ради Європи?
17. Які деонтологічні вимоги існують щодо вразливих груп осіб?
18. Як правоохоронці повинні діяти у відношенні до вразливих груп?
19. Які деонтологічні норми існують щодо осіб, позбавлених волі?
20. Як правоохоронці повинні діяти у відношенні до осіб, позбавлених волі?
21. Які основні положення Мінімальних стандартних правил поводження з ув'язненими?
22. Як ці правила впливають на діяльність правоохоронців?
23. Які деонтологічні норми існують щодо поводження з неповнолітніми?
24. Як правоохоронці повинні діяти у відношенні до неповнолітніх?

Рекомендована література:

Базова:

[1 – 9].

Нормативно-правові акти:

1. *Європейський кодекс* поліцейської етики: міжнародний документ. Рекомендація Rec. (2001)10. Прийнята Комітетом міністрів Ради Європи 19 вересня 2001 року. URL: https://hrea.org/wp-content/uploads/2021/02/Recommendation-Rec200110_European-Code-of-Police-Ethics_Ukrainian.pdf
2. *Декларація про поліцію*: міжнародний документ від 08.05.1979: Резолюція Парламентської Асамблеї Ради Європи № 690 (1979). URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_803#Text.
3. *Резолюція 34/169* від 17 грудня 1979 р. Генеральної Асамблеї ООН «Кодекс поведінки посадових осіб з підтримання правопорядку». URL.: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_282.

4. *Резолюція № 690 (1979) Парламентської асамблеї Ради Європи «Декларація про поліцію».* URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_803
5. *Про Національну поліцію: Закон України від 02.07.2015 р.* URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19#Text>
6. *Про затвердження Правил етичної поведінки поліцейських: Наказ Міністерства Внутрішніх справ України від 09.11.2016 № 1179, у редакції від 04.11.2022.* URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1576-16#Text>

Допоміжна:

1. *Брисковська О. М. Формування антикорупційної свідомості громадян як чинник подолання корупції* URL: <https://elar.naiu.kiev.ua/server/api/core/bitstreams/eae713f-e00e-41dc-96c0-f9ee8bf33c98/content>
2. *Гладчук Д. І. Деонтологічні засади поліцейської діяльності: зміст, сучасні вітчизняні стандарти.* Juris Europensis Scientia, 2020. Вип. 4. С. 10-14. URL: http://jes.nuoua.od.ua/archive/4_2020/4.pdf
3. *Добровінський А.В. Європейські стандарти діяльності поліції та їх реалізація в Україні. Сучасна європейська поліцейстика та можливості її використання в діяльності Національної поліції України.* Харків, 2019. С. 102-104 URL: https://univd.edu.ua/general/publishing/konf/11_04_2019/pdf/47.pdf
4. *Савчук Р. М. Поняття та система міжнародних стандартів правоохоронної діяльності.* Юридичний науковий електронний журнал. С. 369-373 URL: http://www.lsej.org.ua/2_2023/87.pdf
5. *Товтига Л. М. Правова основа діяльності поліції: сучасний стан в Україні і досвід країн ЄС.* Юридичний науковий електронний журнал. 2023, № 4. С.56-59. URL: http://www.lsej.org.ua/4_2023/11.pdf

ТЕМА 4. ПРОФЕСІОГРАМИ ПРАЦІВНИКІВ ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНІВ

Питання для самостійного опрацювання:

1. Загальна характеристика та структура професіограм професій.
2. Аспекти (види) юридичної діяльності.
3. Професіограми працівників правоохоронних органів.
4. Якості, якими повинен володіти правоохоронець.
5. Шляхи формування професійно-компетентного працівника правоохоронних органів.

Ключові поняття:

дознавач, Національна поліція України, оперуповноважений, правоохоронні органи, поліція, професіографія, професіограма, професійні якості, слідчий.

Питання для самоконтролю:

1. Що таке професіограма і які її основні компоненти?
2. Які основні аспекти (види) юридичної діяльності включає професіограма?
3. Як професіограми допомагають у визначенні професійних вимог до працівників правоохоронних органів?
4. Пошуковий (пізнавальний) аспект: які знання та навички необхідні для ефективного пошуку інформації?
5. Комунікативний аспект: які комунікативні навички важливі для працівників правоохоронних органів?
6. Посвідчуючий аспект: які функції виконує правоохоронець у процесі посвідчення документів?
7. Організаційний аспект: які організаційні здібності необхідні для ефективного виконання службових обов'язків?
8. Реконструктивний (конструктивний) аспект: як правоохоронці використовують свої навички для реконструкції подій?
9. Соціальний аспект: які соціальні навички важливі для взаємодії з громадськістю?
10. Які основні вимоги до професійних якостей працівників правоохоронних органів?
11. Які психологічні характеристики повинні мати правоохоронці?
12. Як професіограми допомагають у відборі та підготовці кадрів для правоохоронних органів?
13. Які особистісні якості є ключовими для працівників правоохоронних органів?
14. Як розвивати професійну етику та моральні цінності у правоохоронців?
15. Які методи використовуються для оцінки професійних якостей правоохоронців?
16. Які етапи підготовки проходять працівники правоохоронних органів?
17. Які методи навчання та тренінги використовуються для підвищення професійної компетентності?
18. Як оцінюється ефективність професійної підготовки правоохоронців?

Рекомендована література:

Базова:

[1 – 9].

Нормативно-правові акти:

1. Про Національну поліцію: Закон України від 02.07.2015 р. № 580-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19#Text>
2. Про затвердження Положення про організацію діяльності підрозділів дізнання органів Національної поліції України: Наказ Міністерства внутрішніх

справ України від 20.05.2020 р. № 405. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0491-20#Text>

3. Про організацію діяльності слідчих підрозділів Національної поліції України: Наказ Міністерства внутрішніх справ України від 06.07.2017 № 570 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0918-17#Text>

Допоміжна:

1. Андросюк В. Г. Методологічне підґрунтя професіографії в Національній поліції України в сучасних умовах. *Юридична психологія*, 2019. №

2. С. 16-22 URL: <file:///C:/Users/admin/Downloads/1116-%D0%A2%D0%B5%D0%BA%D1%81%D1%82%20%D1%81%D1%82%D0%B0%D1%82%D1%82%D1%96-2248-1-10-20200116.pdf>

2. Бакаянова Н. М., Кубаєнко А. В., Свида О. Г. Організація діяльності Національної поліції України та оперативних підрозділів: навчально-методичний посібник (для здобувачів вищої освіти денної форми навчання) Одеса : Фенікс, 2020. 251 с.

3. Барко В. Професіограма дільничного офіцера Національної поліції України. *Право і Безпека*, 2019. № 1. С. 91-96.

4. Барко В. І., Остапович В. П., Барко В. В. Теоретичні і прикладні засади розробки професіограми оперуповноваженого карного розшуку Національної поліції України. *Наука і правоохорона*, 2018. № 2. С. 280-288. URL: http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?I21DBN=LINK&P21DBN=UJRN&Z21ID=&S21REF=10&S21CNR=20&S21STN=1&S21FMT=ASP_meta&C21COM=S&2_S21P03=FILA=&2_S21STR=Nip_2018_2_37

5. Великий Ю. Особливості удосконалення професійно-орієнтованої психофізичної підготовки слідчих Національної поліції. *Вісник Прикарпатського університету. Серія: Фізична культура*. 2022. Вип. 38. С. 32-41. URL: <https://journals.pnu.edu.ua/index.php/fcult/article/view/6397/6698>

6. Волошина О. В. Сутність організаційно-управлінської компетентності у психологічній структурі професійної діяльності слідчого. *Юридична психологія*. 2019. № 2. С. 78-85.

7. Ковалів М. В., Єсімов С. С., Назар Ю. С., Гаврильців М. Т., Лук'янова Г. Ю., Годяк А. І., Бліхар М. М. Судові та правоохоронні органи: навчальний посібник Львів: Львівський державний університет внутрішніх справ, 2016. 388 с. URL:

<https://dspace.lvduvs.edu.ua/bitstream/1234567890/76/1/sydovi%20i%20pravooxor.pdf>

8. Матієнко Т. В. Нормативно-правова основа прийняття та реалізації рішень в професійній діяльності оперуповноважених. *Наука і освіта : наук.-практ. журнал*, 2011. № 3. С. 60-64. URL:

https://scienceandeducation.pdpu.edu.ua/doc/2011/3_2011/16.pdf

9. Петриченко Є. І. Процесуальний статус суб'єктів, що здійснюють дізнання. *Актуальні проблеми діяльності органів досудового розслідування*:

матеріали кругл. столу (м. Дніпро, 25 лютого 2021 р.).
Дніпро: ДДУВС, 2021. С. 156-161

URL:<https://er.dduvs.in.ua/handle/123456789/6499>

10. *Пряхіна Н. О.*, Когут Я. М. Жидецький Ю. Ц. Професійно важливі якості сучасного поліцейського. *Габітус*. 2022. Вип. 39. С. 239-243. URL: <http://habitus.od.ua/journals/2022/39-2022/43.pdf>

11. *Соцький А. М.* Деякі аспекти процесуального статусу дізнавача в кримінальному провадженні. *Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції*. 2022. № 1. С. 200-205. URL: http://apnl.dnu.in.ua/1_2022/33.pdf

12. *Хлистік М. А.* Визначення поняття правоохоронного органу в законодавстві України. *Вчені записки ТНУ імені В.І. Вернадського*. Серія: Юридичні науки. 2021. Том 32 (71) № 4. С. 49-54 URL: https://www.juris.vernadskyjournals.in.ua/journals/2021/4_2021/4_2021.pdf

ТЕМА 5. ПРОФЕСІЙНИЙ ОBOB'ЯЗОК: ПОНЯТТЯ ТА ЗМІСТ

Питання для самостійного опрацювання:

1. Взаємодія норм права і норм моралі у професійному обов'язку.
2. Функції та структура моралі.
3. Відмінність професійного обов'язку від обов'язку, що має правовий характер.

Ключові поняття:

норма права, норма моралі, професійний обов'язок, правоохоронна діяльність.

Питання для самоконтролю:

1. Як моральні принципи впливають на виконання професійного обов'язку?
2. Яка роль правових норм у визначенні професійного обов'язку?
3. Як співвідношення моралі і права впливає на професійну діяльність правоохоронців?
4. Які приклади конфліктів між моральними і правовими нормами можна навести у професійній діяльності?
5. Які основні функції моралі у суспільстві?
6. Як структура моралі впливає на поведінку людей?
7. Яка роль моралі у правоохоронній діяльності?
8. У чому полягає відмінність між професійним обов'язком та обов'язком, що має правовий характер?
9. Як професійний обов'язок впливає на етичну поведінку працівників правоохоронних органів?
10. Які приклади можна навести для ілюстрації відмінностей між професійним та правовим обов'язком?

Рекомендована література:

Базова:

[1 – 9].

Допоміжна:

1. Даниленко А.В. Моральна визначеність мотивації як невід'ємної складової професіоналізму працівників органів внутрішніх справ. Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія Юриспруденція. 2014. № 12. Т. 1. С. 199-201. URL: https://www.vestnik-pravo.mgu.od.ua/archive/juspradenc12/part_1/58.pdf

2. Євхутич І. М. Мораль і право в системі соціальних уявлень та їх місце й роль у діяльності Національної поліції України: монографія. Львів: ЛьвДУВС, 2017. 212 с. URL:

<https://dspace.lvduvs.edu.ua/bitstream/1234567890/400/1/%D0%84%D0%B2%D1%85%D1%83%D1%82%D0%B8%D1%87%20%D0%BC%D0%BE%D0%BD%D0%BE%D0%B3%D1%80%D0%B0%D1%84%D1%96%D1%8F.pdf>

3. Професійна етика. URL: <http://pe.ptngu.com/07.html>

4. Самолук Ю. М. Співвідношення права і моралі. Судова апеляція. 2009. № 2(15). С. 16-23. URL:

<http://dspace.nbu.gov.ua/bitstream/handle/123456789/13977/02-Samolyuk.pdf?sequence=1>

5. Сидоренко О. М. Право та мораль як основні способи правового впливу на поведінку суб'єктів. Правовий вплив на неправомірну поведінку: актуальні грані : монографія / за ред. О. В. Козаченка, Є. Л. Стрельцова; МОН України, НУ «ОЮА», Каф.крим. права та ін. крим.-прав. дисциплін Миколаїв. ін-т. права, ПРЦ НАПрНУ, ГО «Всеукр. Асоціація крим. права». Миколаїв: Іліон, 2016. С. 405-420. URL:

<http://dspace.onua.edu.ua/bitstream/handle/11300/6679/Sidorenko%20Pravo.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

6. Романова А. Правоохоронна діяльність і воєнний стан: морально-правові особливості. Вісник Національного університету «Львівська політехніка». Серія: «Юридичні науки», 2022. № 3 (35). С. 89-94. URL: <https://science.lpnu.ua/sites/default/files/journal-paper/2022/dec/29213/14.pdf>

ТЕМА 6. ДЕОНТОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ПОЛІЦЕЙСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ЩОДО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРАВ І ОСНОВОПОЛОЖНИХ СВОБОД ЛЮДИНИ І ГРОМАДЯНИНА

Питання для самостійного опрацювання:

1. Загальні засади та концепція прав людини
2. Національні та міжнародні механізми захисту прав людини
3. Правоохоронна діяльність і права людини
4. Застосування сили і вогнепальної зброї поліцейськими
5. Стандарти деонтологічного поведіння
6. Порухення прав і свобод та їх запобігання
7. Відповідальність поліцейських

Ключові поняття:

воєнний стан, вогнепальна зброя, відповідальність правоохоронців, дискримінація, дисциплінарна відповідальність, етичні стандарти, Європейський суд з прав людини, затримання, застосування сили, Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод, механізми запобігання, міжнародні стандарти прав людини, надмірне застосування сили, національні механізми захисту, неправомірні затримання, омбудсмен, права людини, правопорядок, порушення прав людини, професійна етика, публічні зібрання, службові обов'язки, юридична відповідальність.

Питання для самоконтролю:

1. Що таке права людини і які їх основні класифікації?
2. Які міжнародні документи регулюють права людини? Назвіть основні.
3. Яка роль прав людини в контексті роботи правоохоронних органів?
4. Які національні інституції та механізми існують для захисту прав людини в Україні?
5. Які міжнародні організації здійснюють контроль за дотриманням прав людини?
6. Як механізми міжнародного права впливають на роботу національної поліції?
7. Які принципи повинні керувати діями поліції під час забезпечення правопорядку?
8. Як поліція повинна діяти під час масових заходів, щоб забезпечити права людини?
9. Які особливості діяльності поліції під час надзвичайного або воєнного стану?
10. Які міжнародні та національні стандарти регулюють застосування сили поліцією?
11. У яких випадках поліцейські можуть застосовувати вогнепальну зброю?
12. Які заходи вживаються для контролю і запобігання зловживанню застосування сили?
13. Що таке деонтологія і як вона застосовується в поліцейській діяльності?
14. Які основні принципи деонтологічної поведінки поліцейських при затриманні особи?
15. Як забезпечити дотримання прав затриманих осіб?
16. Які типові порушення прав людини з боку правоохоронних органів можна виділити?
17. Які існують механізми запобігання порушенням прав і свобод громадян?
18. Як здійснюється внутрішній контроль за дотриманням прав людини в поліції?
19. Які види відповідальності передбачені для поліцейських за порушення прав людини?
20. Як забезпечується прозорість і підзвітність дій поліцейських?

21. Які заходи дисциплінарної відповідальності можуть бути застосовані до поліцейських?

Рекомендована література:

Базова:

[1 – 9].

Допоміжна:

1. Букач В. В. Зміст конституційних політичних прав і свобод громадян. *Право України*, 2015. №9. С. 21-23. URL: https://scholar.google.com/citations?user=-FO_jfAAAAAJ&hl=ru
2. Букач В. В. Особливості забезпечення поліцією конституційних політичних прав та свобод громадян. *Захист прав, свобод і законних інтересів громадян України в процесі правоохоронної діяльності*: Матер. Між нар. наук.-практ. конф. / Голов. ред. І.Г. Кириченко. Донецьк: ДІВС, 2016. С.594-602. URL: https://scholar.google.com/citations?user=-FO_jfAAAAAJ&hl=ru
3. Коваленко В. В. Механізм захисту прав і свобод людини в діяльності Національної поліції України. *Юридичний часопис Національної академії внутрішніх справ*. 2020. № 1 (19). С. 81-87. URL: <https://elar.naiu.kiev.ua/server/api/core/bitstreams/8c5e9696-1c6a-4d85-ac47-45a7d992d81f/content>
4. *Міжнародний захист прав людини* : навч. посіб. / кол. авторів ; за ред. О. Б. Онишко. Львів : Львівський державний університет внутрішніх справ, 2022. 540 с.
5. Разметаєва Ю. С. Доктрина та практика захисту прав людини: навч. посіб. Київ: ФОП Голембовська О. О., 2018. 364 с. URL: https://nlu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/05/phd_1_copy.pdf

ТЕМА 7. ДЕОНТОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ПОЛІЦЕЙСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ЩОДО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ГЕНДЕРНОЇ РІВНОСТІ В ДІЯЛЬНОСТІ ПОЛІЦІЇ

Питання для самостійного опрацювання:

1. Понятійно-категоріальний апарат молодіжних субкультур.
2. Історія виникнення молодіжних субкультур.
3. Поняття про молодіжну субкультуру.
4. Соціально-психологічні фактори формування молодіжних субкультур. Позитивні та негативні сторони вступу до молодіжних субкультур.
5. Різновиди та класифікація субкультур.
6. Основні напрямки, форми та методи роботи поліцейських з молодіжними субкультурами.

Ключові поняття:

молодіжна субкультура, соціалізація, соціально-психологічні фактори.

Питання для самоконтролю:

1. Що таке молодіжна субкультура і які її основні ознаки?
2. Які історичні етапи розвитку молодіжних субкультур ви можете назвати?
3. Які соціально-психологічні фактори впливають на формування молодіжних субкультур?
4. Які позитивні та негативні сторони вступу до молодіжних субкультур ви знаєте?
5. Які існують різновиди молодіжних субкультур і як вони класифікуються?
6. Які методи роботи поліцейських з молодіжними субкультурами є найбільш ефективними?

Рекомендована література:

Базова:

[1 – 9].

Допоміжна:

1. *Павелків В. Р.* Психогенеза підліткових субкультур: монографія. К.: Центр учбової літератури, 2021. 280 с.

ТЕМА 8. ПСИХОЛОГІЧНА, ЕТИЧНА ТА ЕСТЕТИЧНА КУЛЬТУРА ПОЛІЦЕЙСЬКОГО

Питання для самостійного опрацювання:

1. Поняття психіки й психічного складу особи: інтелект, почуття (емоції), воля.
2. Психологія спілкування і міжособових відносин.
3. Психологічна культура правоохоронця на різних рівнях його діяльності.
4. Застосування психологічних знань в діяльності правоохоронця.
5. Елементи культури особистості правоохоронця.
6. Поняття естетичної культури правоохоронця.

Ключові поняття:

етика, етична культура правоохоронця, етичні принципи, естетика, естетична культура правоохоронця, моральні цінності, психологічна готовність, психологічна культура правоохоронця, психологічний склад особи, професійна культура.

Питання для самоконтролю:

1. Які основні функції психіки?

2. Як інтелект впливає на поведінку особи?
3. Яка роль емоцій у прийнятті рішень?
4. Що таке воля і як вона проявляється у поведінці людини?
5. Як взаємодіють інтелект, емоції та воля у формуванні психічного складу особи?
6. Які основні принципи ефективного спілкування?
7. Як невербальна комунікація впливає на міжособові відносини?
8. Які фактори сприяють формуванню довіри у міжособових відносинах?
9. Як вирішувати конфлікти у процесі спілкування?
10. Як психологічна культура проявляється на різних рівнях діяльності правоохоронця?
11. Які особливості психологічної культури на оперативному рівні?
12. Як психологічна культура впливає на взаємодію правоохоронців з громадськістю?
13. Які методи використовуються для підтримки психологічної культури на різних рівнях діяльності?
14. Як мотивація впливає на ефективність роботи правоохоронця?
15. Які основні принципи використання мови жестів у професійній діяльності?
16. Як формувати позитивний психологічний клімат у колективі?
17. Які методи ділового спілкування є найбільш ефективними для правоохоронців?
18. Які основні елементи культури особистості правоохоронця?
19. Як моральні норми впливають на професійну діяльність правоохоронця?
20. Які фактори формують професійну етику правоохоронця?
21. Що таке деформована моральність і як її уникнути?
22. Що таке естетична культура правоохоронця?
23. Які вимоги до службового етикету та субординації правоохоронця?
24. Як естетична культура впливає на оформлення робочого місця?
25. Які естетичні вимоги до оформлення документів?

Рекомендована література:

Базова:

[1 – 9].

Допоміжна:

1. *Психологія у професійній діяльності поліції* : навч. посіб. / О. О. Євдокімова, І. В. Жданова, Д. В. Швець та ін.; за заг. ред. В. В. Сокурєнка ; МВС України, Харків, нац. ун-т внутр. справ. Харків, 2018. 426 с
2. *Психологічні особливості комунікації в діяльності оперативного працівника поліції: методичні рекомендації* / Я. М. Когут, О. М. Борисюк, Ю. Ц. Жидецький, Н. М. Калька, Н. О. Пряхіна, О. Й. Хомин. Львів: ЛьвДУВС, 2019. 112 с.

3. *Поліцейська деонтологія*: мультимедійний навчальний посібник. Національна академія внутрішніх справ. URL: https://arm.naiu.kiev.ua/books/police_deontology/info/lec4.html

4. *Професійна етика*: мультимедійний навчальний посібник. Національна академія внутрішніх справ. URL: https://arm.naiu.kiev.ua/books/profesiina_etyka/info/lec_pep.html

5. *Свічкарьова Я. В.* Професійна етика у діяльності правоохоронних органів. *Науковий вісник Ужгородського Національного Університету*, 2023. Серія Право. Вип. 76: ч. 2. С. 75-78. URL: <https://visnyk-juris-uzhnu.com/wp-content/uploads/2023/05/14.pdf>

6. *Федоренко О.* Сутність і складові професійної культури працівників правоохоронних органів. *Вісник Національної академії Державної прикордонної служби України*, 2019. Вип. 4. URL: <https://dspace.univd.edu.ua/server/api/core/bitstreams/473ee5b0-f35d-43b2-8749-8179b457e8a9/content>

ТЕМА 9. КОМУНІКАТИВНА ТА ПОЛІТИКО-ПРАВОВА КУЛЬТУРА ПОЛІЦЕЙСЬКОГО

Питання для самостійного опрацювання:

1. Комунікативна культура поліцейського.
2. Правова культура поліцейського.
3. Політична культура поліцейського.

Ключові поняття:

громадянська відповідальність, інтерактивний аспект, комунікативна компетентність, перцептивний аспект, політична нейтральність, політична свідомість, правова компетентність, правова свідомість.

Питання для самоконтролю:

Питання для самоконтролю:

1. Які основні принципи ефективної комунікації з громадянами?
2. Як поліцейський може адаптувати свою комунікацію при взаємодії з потерпілими?
3. Які особливості комунікації з підозрюваними?
4. Як поліцейський повинен спілкуватися з іноземцями, враховуючи культурні та мовні бар'єри?
5. Що таке правова культура і які її основні види?
6. Як правова культура суспільства впливає на діяльність правоохоронних органів?
7. Які особливості правової культури професійної групи правоохоронців?
8. Як безперервне навчання сприяє підвищенню правової культури правоохоронця?

9. Які компетенції та досвід необхідні для ефективної роботи в правоохоронних органах?
10. Що таке політична культура і які її основні види?
11. Як принцип політичного плюралізму реалізується в діяльності правоохоронних органів?
12. Чому важлива формальна позапартійність співробітників правоохоронних органів?
13. Які механізми формування політичної культури правоохоронця?
14. Які конституційні заборони існують щодо діяльності політичних партій у державних органах?
15. Яка роль правоохоронця в об'єднаннях громадян?

Рекомендована література:

Базова:

[1 – 9].

Допоміжна:

1. *Крашеніннікова Т. В.* Комуникативна компетенція працівника Національної поліції: Навчальний посібник. Дніпро: Адверта, 2017. 107 с.
2. *Козубенко І. В.* Комуникативна складова професійної діяльності поліцейського. *Юридична психологія*, 2022. № 3 (31). С. 122-129. URL: <https://psychped.naiiau.kiev.ua/index.php/psychped/article/download/1535/1529/>
3. *Поліцейська деонтологія: мультимедійний навчальний посібник.* Національна академія внутрішніх справ. URL: https://arm.naiiau.kiev.ua/books/police_deontology/info/lec4.html
4. *Синявська О. Ю.* До питання формування правової культури поліцейських. *Підготовка охоронців правопорядку в Харкові (1917–2017 рр.)*. Харків, 2017. С. 260-261. URL: https://univd.edu.ua/general/publishing/konf/25_11_2017/pdf/141.pdf

ТЕМА 10. СОЦІАЛЬНІ КОНФЛІКТИ ТА ПРОФЕСІЙНА ДЕФОРМАЦІЯ ПОЛІЦЕЙСЬКОГО

Питання для самостійного опрацювання:

1. Соціальні конфлікти та їх прояв у сфері поліцейської діяльності:
 - визначення соціальних конфліктів;
 - види соціальних конфліктів;
 - роль поліції у вирішенні соціальних конфліктів;
 - міжнаціональні конфлікти.
2. Конфлікти в службовій діяльності:
 - види та структура конфліктів;
 - стилі вирішення конфліктів.
3. Професійна деформація поліцейського.
4. Профілактика та подолання професійної деформації.

Ключові поняття:

професійна деформація поліцейського, профілактика та подолання професійної деформації, соціальні конфлікти.

Питання для самоконтролю:

1. Що таке соціальні конфлікти? Які їх основні характеристики?
2. Які види соціальних конфліктів існують? Як вони проявляються у поліцейській діяльності?
3. Які методи використовує поліція для вирішення соціальних конфліктів?
4. Яка роль поліції у вирішенні міжнаціональних конфліктів?
5. Які види конфліктів виникають у службовій діяльності поліцейських?
6. Яка структура конфліктів у поліцейській діяльності?
7. Які стилі вирішення конфліктів існують (конкуренція, співробітництво, ухилення, пристосування, компроміс)? Які їхні переваги та недоліки?
8. Що таке професійна деформація? Які її основні ознаки?
9. Які основні причини виникнення професійної деформації у поліцейських?
10. Які умови сприяють розвитку професійної деформації у поліцейських?
11. Які наслідки професійної деформації для особистого та професійного життя поліцейського?
12. Які методи профілактики професійної деформації існують?
13. Яка роль психологічної підтримки у подоланні професійної деформації?
14. Як професійне навчання та розвиток можуть допомогти у подоланні професійної деформації?
15. Які умови праці сприяють зниженню рівня професійної деформації?

Рекомендована література:

Базова:

[1 – 9].

Допоміжна:

1. *Особливості спілкування патрульних поліції з учасниками масових акцій в конфліктних ситуаціях* : метод. реком. / В. М. Клачко, В. Л. Костюк, В. В. Литвин, Н. В. Федоровська. К.: Нац. акад. внутр. справ, 2016. 48 с. URL: <https://elar.naiu.kiev.ua/server/api/core/bitstreams/ec83983b-572e-4a13-b0ac-addc03fd6aaa/content>
2. *Платковська О. В. Конфліктна поведінка працівників поліції: гендерний аспект. Психологічні та педагогічні проблеми професійної освіти та патріотичного виховання персоналу системи МВС України.* Харків, 2019. С. 148-152. URL: https://www.univd.edu.ua/general/publishing/konf/05_04_2019/pdf/44.pdf

3. *Поліцейська деонтологія*: мультимедійний навчальний посібник. Національна академія внутрішніх справ. URL: https://arm.naiu.kiev.ua/books/police_deontology/info/lec5.html
4. *Швець Д. В., Кісіль З. Р.* Професійна деформація співробітників Національної поліції України: юридико-психологічний вимір. *Проблеми юридичної психології*, 2023. № 3. С. 301-305. URL: <http://www.sulj.oduvs.od.ua/archive/2023/3/48.pdf>
5. *Юридична конфліктологія* : Навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / В. М. Іванов, О. В. Іванова. К.: МАУП, 2004. 224 с. URL: <http://elcat.pnpu.edu.ua/docs/nw65.pdf>

III. ПЕРЕЛІК БАЗОВОЇ ЛІТЕРАТУРИ ДО СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

1. Арабаджи Н.Б. Юридична деонтологія: навч.-метод. посіб. для здобувачів вищої освіти спеціальності 081 «Право» Міжнародного гуманітарного університету. Одеса, 2023. 72 с.
2. Бабенко А.М., Борисова О.О. Юридична деонтологія: навч. посіб. Одеса: ОДУВС, 2022. 176 с.
3. Етикет і професійна етика поліцейського / В. М. Бесчастний, Т. В. Кононенко, Т. М. Сабельникова. К.: Дакор, 2019. 216 с.
4. Закон України «Про Національну поліцію». Науково-практичний коментар / за заг. ред. В. В. Чернея. Київ: Центр учбової літератури, 2017. 560 с.
5. Поліцейська деонтологія: навч. посіб. / за заг. ред. В. Я. Марковського. Львів: ЛьвДУВС, 2020. 316 с.
6. Поліцейська деонтологія : навч. посіб. / М. М. Пендюра, О. О. Старицька. К.: ФОП Маслаков, 2020. 276 с.
7. Поліцейська деонтологія : навч. посібник / кол. авт. Дніпро : Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2022. 144 с.
8. Правове регулювання правоохоронної діяльності: навч. посіб. / М. В. Ковалів, С. С. Єсімов, Ю. Р. Лозинський. Львів: ЛьвДУВС, 2018. 323 с.
9. Сливка С. С., Чорнобай О. Л. Юридична деонтологія: навч. посіб. Вид. 7, перероб. і доп. Львів: Ліга-Прес, 2018. 304 с.

IV. ПЕРЕЛІК БАЗОВИХ ІНФОРМАЦІЙНИХ РЕСУРСІВ

1. Система дистанційного навчання НУ «Чернігівська політехніка». Курс: «Деонтологічні основи правоохоронної діяльності» URL: <https://eln.stu.cn.ua/course/view.php?id=3398>
2. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського. URL: <http://www.nbuv.gov.ua/>
3. Національна поліція України: Офіційний вебпортал. URL: <https://www.npu.gov.ua/>
4. Президент України: Офіційне інтернет-представництво URL: <https://www.president.gov.ua/>
5. Портал МВС. URL: <https://mvs.gov.ua/>
6. Рада. Верховна Рада України. Законодавство URL: <https://zakon.rada.gov.ua/>

ДОДАТКИ

ДОДАТОК А

Зразок оформлення титульної сторінки реферату / індивідуального завдання

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЧЕРНІГІВСЬКА ПОЛІТЕХНІКА»
Навчально-науковий інститут права і соціальних технологій
ЮРИДИЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
Кафедра правоохоронної діяльності та загальноправових дисциплін

Реферат з дисципліни «Державне будівництво і місцеве самоврядування»

на тему:

(вказіть обрану вами тему)

Виконав/ла: здобувач/ка
вищої освіти ___ курсу

Спеціальність: _____
(вказіть на якій спеціальності ви навчаєтесь)

Освітньо-професійна програма: _____
(на якій освітньо-професійній програмі)

Група _____
(вказіть групу та своє ПІБ)

Перевірила викладачка:
к.і.н., доцент Нітченко А.Г.

Чернігів-2024